

Urząd Biskupa w Kościele luterańskim ze szczególnym uwzględnieniem Polski

Część II

5. **Biskup prof. dr Jan Szeruda** (1945-1951), urodzony 26 grudnia 1889 r. w Wędryni na Zaolziu. Po studiach w Wiedniu i Halle ordynowany został dnia 15 sierpnia 1917 r. w Nawsiu. Od 22 kwietnia 1922 r. był zastępcą profesora, a od 5 grudnia 1929 r. profesorem, zwyczajnym Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Warszawskiego, a po zlikwidowaniu Wydziału Teologicznego w roku 1955 został profesorem zwyczajnym nowoutworzonej uczelni ekumenicznej – Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie z siedzibą początkowo w Chylicach. Dnia 21 czerwca 1945 r. *synod księży* w Łodzi powołał go na *zastępcę biskupa* do czasu zwołania zwyczajnego synodu Kościoła. Niestety, urząd biskupa mógł sprawować tylko do jesieni 1951 r., gdyż socjalistyczne władze totalitarne cofnęły zgodę na dalsze piastowanie przez niego urzędu biskupiego, względnie na wybór przez Synod Kościoła na urząd biskupa. Ks. biskup Jan Szeruda zmarł dnia 21 marca 1962 r. w Warszawie i został pochowany na cmentarzu ewangelickim w Warszawie.

6. **Biskup dr Karol Kotula** (1951-1959), urodzony 26 lutego 1884 r. w Cierlicku na Zaolziu. Po studiach w Wiedniu i Halle został ordynowany na księdza dnia 22 maja 1910 r. Wybrany przez synod Kościoła w Warszawie w dniu 18 listopada 1951 r. biskupem Kościoła, został dnia 26 kwietnia 1953 r. w kościele ewangelicko-reformowanym (kościół św. Trójcy spalony w czasie wojny zabrany został wówczas przez Państwo) w Warszawie konsekrowany i wprowadzony w urząd zgodnie z ówczesnym ZPW przez prezesa synodu w asyście wszystkich seniorów (zwierzchników diecezji). Prezesem synodu był wówczas ks. Zygmunt Michelis, proboszcz Parafii Świętej Trójcy i biskup – adiunkt (a więc biskup pomocniczy od dnia 9 marca 1952 r.) ks. biskupa Karola Kotuli.. W dniu 2 maja 1959 r. biskup Karol Kotula przeszedł w stan spoczynku, czynnie uczestnicząc w życiu kościelnym. Zmarł na skutek tragicznego wypadku samochodowego w dniu 8 grudnia 1968 r. i został pochowany na cmentarzu ewangelickim w Warszawie.

7. **Biskup adiunkt Zygmunt Michelis** (1952-1958 biskup pomocniczy), urodzony dnia 17 marca 1890 r. na Kujawach. Po studiach teologicznych w Dorpacie został ordynowany w Warszawie w dniu 8 grudnia 1912 r. Za wyjątkiem kilku lat jako proboszcz w Mławie, Woli Płockiej i Lipnie, od roku 1921 całe dalsze życie, aż do śmierci, spędził w Warszawie. Od roku 1924 jako odnowiciel „Tabity” (Dz 9,36-42) w Skolimowie, był jej duchowym ojcem. Jako jeden z pionierów ruchu ekumenicznego, wraz z ks. biskupem dr. Juliuszem Bursche i ks. prof. dr Janem Szerudą wziął udział w roku 1925 w I Światowej Konferencji Kościołów w Sztokholmie, zwołanej przez prymasa Szwecji, luterańskiego arcybiskupa Uppsali, dr. Nathana Söderbloma (1866-1931). W czasie II wojny światowej, podobnie jak inni duchowni luterańscy, został osadzony przez gestapo w niemieckim obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen. Po wyjściu z obozu tajnie przygotowywał ze swoimi ekumenicznymi przyjaciółmi utworzenie Rady Ekumenicznej, co stało się po zakończeniu II wojny światowej. W roku 1946 ks. Zygmunt Michelis wraz ze swoimi przyjaciółmi z Kościołów protestanckich

i starokatolickich był inicjatorem założenia Tymczasowej, a potem Chrześcijańskiej i wreszcie Polskiej Rady Ekumenicznej, której przez 14 lat od roku jej powstania, tj. od 1946 do 1960 r. był pierwszym prezesem [*Jego następcami byli: bp Jan Niewieczera, KE-R (1960-1975), ks. sup. nac. Witold Benedyktowicz, KE-M (1975-1983), bp Janusz Narzyński, KE-A (1983-1985), ks. sup. nac. Adam Kuczma, KE-M (1985-1990), bp Zdzisław Tranda, KE-R (1990-1993), bp Jan Szarek, KE-A (1993 – 2001), abp Jeremiasz, PAKP (od r. 2001 i nadal, wybrany został w roku 2006 na drugą kadencję).*]

W dniu 9 marca 1952 r. ówczesna Naczelna Rada Kościoła, której był radcą, wybrała ks. radcę Zygmunta Michelisa **jednomyślnie biskupem — adiunktem (biskup pomocniczy) biskupa Kościoła**, z wszelkimi uprawnieniami biskupimi (ordynowanie duchownych, konsekrowanie biskupów i wprowadzanie w urząd seniorów, poświęcanie dzwonów i kościołów, dokonywanie wizytacji).

Tak, więc w dniu konsekracji bp. Karola Kotuli dnia 26 kwietnia 1952 r., ks. radca Zygmunt Michelis był już także biskupem.

Zagadką dotąd nierozwiązaną jest pytanie, czy ks. Zygmunt Michelis posiadał tylko „*vocatio*” (powołanie, wybór), jak to było dotąd w luteranckim Kościele w Polsce, czy też posiadał i „*consecratio*” (święcenia, ordynację biskupią), jak w krajach skandynawskich od czasów Reformacji?

Otóż w latach powojennych zdolny organizator i złotousty kaznodzieja ks. biskup — adiunkt Zygmunt Michelis był podobno przewidziany przez ekumenistów ówczesnej Chrześcijańskiej Rady Ekumenicznej na tzw. „*biskupa ekumenicznego*”. Niektóre, bowiem Kościoły, przede wszystkim Kościoły starokatolickie, obawiały się, że przyjdą czasy komunistycznego totalitaryzmu, gdy nie będą mogły zapraszać zagranicznych biskupów starokatolickich z Utrechtu, którzy udzieliliby im sakry biskupiej. Chciano, więc, aby takim „*biskupem ekumenicznym*” mógł być ks. Zygmunt Michelis, którego urząd jako prezesa Chrześcijańskiej Rady Ekumenicznej jednoczyłby wszystkie Kościoły. Nie ma na to w tej chwili dowodów pisemnych, gdyż jeśli te święcenia odbyły się, to odbyły się „*in pectore*”, a więc tajnie, lecz według ustnego oświadczenia świadków (ks. Władysław Paschalis Ochędoski z Kościoła Ewangelicko – Reformowanego i Siostra Diakonisa Ewelina Krygiel z KE-A), ks. Z. Michelis otrzymał święcenia biskupie od biskupów starokatolickich z Płocka, a ci posiadali sukcesję apostołską z Kościoła Starokatolickiego Utrechtu. Oświadczenie to przekazane zostało przez w/wym. świadków osobiście piszącemu te słowa. Może być ono realne, ponieważ ks. Zygmunt Michelis od dnia „*introdukcji*” biskupa Karola Kotuli, dnia 26 kwiecień 1953 r., do końca życia występował zawsze w stroju biskupim (fioletowe wyłogi togi, nieraz fioletowe befyki) i z insygnium biskupim, jakim był złoty krzyż na łańcuchu. Ponadto w dniu 29 września 2006 r. otrzymałem od mojego przyjaciela, który choć nie był i nie jest mariawitą, to jednak bardzo blisko z tym ruchem związany. Pisze on do mnie: „*Odpowiadając na pytanie o bpa Michelisa i o ks. Paschalisa - ustaliłem, że konsekracja biskupa odbyła się albo w 1950, albo w 1951 roku w Warszawie. Konsekratorem był bp Bartłomiej Przysiecki. Świadkiem ks. Bernard Kukla proboszcz mariawicki w Warszawie. Uroczystość odbyła się w kościele przy ul. Puławskiej, więc musiał być również świadkiem tamtejszy proboszcz, ks. Messerschmidt (?). Konsekracja nie miała charakteru nabożeństwa publicznego. Ks. Paschalis był wyświęcony na prezbitera w roku 1951 przez bpa Próchniewskiego w Strykowie k/Łodzi.*”

Starokatolicki biskup Roman M. Jakub Próchniewski (Naczelny Biskup 1945-1953) konsekrowany był w dniu 4 września 1910 r. w nowozbudowanym kościele w Łowiczu przez biskupów: Gerarda Gulla arcybiskupa Utrechtu, Jana M. Michała Kowalskiego z Płocka i Jakuba van Thiela z Holandii. Zmarł dnia 13 lutego 1954 r. i pochowany został w Świątyni Miłosierdzia w Płocku.

Starokatolicki biskup Wacław M. Bartłomiej Przysiecki (Naczelny Biskup 1955-1957) był konsekrowany w dniu 28 marca 1929 r., zmarł 27 stycznia 1961 r. i pochowany w Świątyni Miłosierdzia w Płocku.

Ks. Zygmunt Michelis jako biskup — adiunkt i jako prezes synodu, konsekrował biskupa Karola Kotulę według nowego porządku agendarnego, w którym jest modlitwa do Ducha Świętego i włożenie rąk konsekratora (patrz: *Agenda Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, czyli Ewangelicko-Luterskiego*, Warszawa 1955, str. 310-313). On także ordynował niektórych księży, a zwłaszcza księży diakonów. Choć dla wielu był postacią kontrowersyjną, to jednak nie przestał być wielkim człowiekiem w Kościele, podobnie jak inni nasi biskupi. Wyprzedził on o 50 lat w swojej działalności ekumenicznej współczesne dążenia ekumeniczne (np. interkomunia, intercelebracja, ekumeniczna konsekracja biskupia (?)). W dniu 1 stycznia 1963 r. przeszedł w stan spoczynku, zmarł dnia 2 grudnia 1977 r. w 88 roku życia i pochowany został tuż za kaplicą Halpertów na cmentarzu ewangelicko – augsburskim w Warszawie, przy ul. Młynarskiej.

8. Biskup prof. dr Andrzej Wantuła (1959—1975), urodzony w Ustroniu dnia 26 listopada 1905 r. Po studiach teologicznych w Warszawie, Paryżu, Strassburgu i Montpellier, został dnia 25 października 1931 r. w Wiśle ordynowany na księdza Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego przez ks. biskupa Juliusza Burschego w asyście ks. seniora Pawła Nikodema i ks. proboszcza Jerzego Mrowca. Synod Kościoła wybrał go w dniu 2 maja 1959 r. biskupem Kościoła, a w dniu 1 listopada 1959 r. w kościele Świętej Trójcy w Warszawie został uroczystie konsekrowany i wprowadzony w urząd biskupa. Uroczystej konsekracji i introdukcji dokonali zgodnie z ówczesnie obowiązującym ZPW: prezes synodu ks. senior dr Woldemar Gastpary oraz ks. bp dr Karol Kotula i ks. bp dr Jan Szeruda. Gdy prezydentem Światowej Federacji Luterskiej został wybrany późniejszy arcybiskup – prymas Finlandii ks. prof. dr Mikko Juva z Helsinek, biskup Andrzej Wantuła został wybrany wiceprezydentem Światowej Federacji Luterskiej.

W dniu 4 kwietnia 1975 r. biskup dr Andrzej Wantuła przeszedł w stan spoczynku, a dnia 15 czerwca 1976 r. zmarł w Warszawie i pochowany został na cmentarzu ewangelickim „Na Groniczku” w Wiśle w dniu 19 czerwca 1976 r.

9. Biskup dr Janusz Narzyński (1975-1991), urodzony w dniu 14 marca 1928 r. w Warszawie. Po ukończeniu Wydziału Teologii Ewangelickiej Uniwersytetu Warszawskiego i studiach w Getyndze w roku 1953 został ordynowany dnia 6 maja 1956 r. w Szestnie na Mazurach przez ks. biskupa Karola Kotulę. W dniu 23 lutego 1975 r. kolegium wyborcze wybrało go biskupem Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce. W dniu 6 kwietnia 1975 r. w kościele Świętej Trójcy w Warszawie został uroczystie konsekrowany i wprowadzony w urząd przez ustępującego biskupa prof. dra Andrzeja Wantulę, biskupa generalnego prof. dra Jana Michalko z Bratysławy i biskupa dr. Władysława Kiedronia z Czeskiego Cieszyna. Fakultet Teologiczny w Bratysławie nadał biskupowi J. Narzyńskiemu tytuł „*doktora honoris causa*”. Po 16 latach pasterzowania, ks. biskup Janusz Narzyński poprosił synod o przeniesienie go w stan spoczynku ze względu na zły stan zdrowia. Uroczystość podziękowania za wierną służbę w Kościele odbyła się w kościele Świętej Trójcy w Warszawie w dniu 2 maja 1991 r. Księża całego Kościoła na dowód wdzięczności wręczyli ustępującemu biskupowi krzyż biskupi.

10. Biskup Jan Szarek (1991—2001), urodzony 13 lutego 1936 r. w Bielsku-Białej. Studia teologiczne z tytułem magistra teologii ewangelickiej ukończył w czerwcu 1960 r. Ordynowany wraz z ks. Ottonem Jaworskim (+) i ks. Erwinem Kruczkiem (+), dnia 25 września 1960 r. w macierzystym kościele p.w. Zbawiciela w Bielsku przez ks. biskupa prof.

dr. Andrzeja Wantułę w asyście ks. seniora prof. dr. Woldemara Gastpary'ego i ks. seniora Adama Wegerta na duchownego Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego. W latach 1960 – 1962 był wikariuszem w Nawiadach, w l. 1962-70 pracował jako administrator a potem proboszcz parafii Giżycko, w l. 1970-75 jako wikariusz diecezjalny w Bielsku, gdzie w 1975 r. został wybrany II proboszczem. W r. 1979 powierzono mu funkcję konseniora Diecezji Cieszyńskiej, Po śmierci ks. seniora Adama Wegerta w r. 1980 został wybrany Seniosem Diecezji Cieszyńskiej. Instalowany został przez ks. biskupa Janusza Narzyńskiego na zwierzchnika diecezji Od 1980 r. przewodniczył Komisji Synodalnej ds. Ewangelizacji i Misji, organizował Tygodnie Ewangelizacyjne. W 1984 r. został Radcą Konsystorza Kościoła, a także przewodniczącym Rady Opiekuńczej Diakonu "Eben-Ezer" w Dziegielowie. Nadzorował budowę ośrodka młodzieżowego w Salmopolu k. Szczyrku i Ośrodka Wydawniczego "Augustana".

W Święto Epifanii, dnia 6 stycznia 1991 r. Kolegium Wyborcze oraz Synod Kościoła wybrał ks. seniora Jana Szarka Biskupem Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP. Jego konsekracja i wprowadzenie w urząd odbyło się w Warszawie w kościele świętej Trójcy w dniu 3 maja 1991 r. Głównym konsekratorem był przechodzący na emeryturę ks. biskup dr Janusz Narzyński, a współkonsekratorami: ks. biskup dr Johannes Hanselman - biskup Ewangelicko-Luterańskiego Kościoła Krajowego w Bawarii, były prezydent Światowej Federacji Luterańskiej; ks. biskup dr Olavi Rimpilainen - biskup diecezji w Oulu w Finlandii; ks. biskup dr Tord Harlin — biskup pomocniczy arcybiskupa - prymasa Szwecji z Uppsali; ks. biskup dr Dieter Knall - zwierzchnik Kościoła w Austrii; ks. biskup dr Gottfried Forck - em. biskup Berlina Wschodniego i Brandenburgii; ks. biskup Jonas Kalvanas - zwierzchnik Kościoła Ewangelicko-Luterańskiego na Litwie; ks. biskup dr Peter Krusche — biskup diecezji Hamburg (RFN); ks. biskup Jacob Joensen - biskup diecezjalny w Danii; ks. biskup Wilhelm Stonawski z Czeskiego Cieszyna oraz ks. biskup Eduard Berger - zwierzchnik Pomorskiego Kościoła Ewangelickiego w Greifswald (RFN).

[A oto dane dotyczące pochodzenia sukcesji apostoelskiej niektórych biskupów współkonsekratorów ks. biskupa Jana Szarka:

- **Biskup krajowy Johannes Hanselmann** został konsekrowany w katedrze św. Wawrzyńca w Norymberdze, dnia 28 września 1975 r. przez swojego poprzednika biskupa Hermanna Dietzfelbingera (1955-1975), przy czynnym współudziale biskupa Bengta Sundklera, konsekrowanego w Tanganice dnia 30 lipca 1961 przez szwedzkiego biskupa Bo Giertza (a biskup Bo Giertz konsekrowany razem z bp. Anders Nygrenem w katedrze w Uppsali, dnia 22 maja 1949 r. przez arcybiskupa Erlinga Eidem (1931-1950)); ks. biskupa Stafano Ruben Moshi (konsekrowany w roku 1964 przez biskupów szwedzkich i biskupa Hansa Lilije z Hannoveru); ks. biskupa Henryka Rathke z Meklemburgii i innych;

* **Biskup Olavi Rimpilainen** z Oulu, konsekrowany w roku 1979 przez arcybiskupa i biskupów fińskich, szwedzkich i anglikańskich;

* **Biskup Tord Harlin**, konsekrowany w archikatedrze w Uppsali w roku 1990 przez arcybiskupa Bertila Fredrika Werkströma (1983-1993), oraz pozostałych biskupów szwedzkich.

Przez dwie pięcioletnie kadencje (1991-2001) biskup Jan Szarek był prezesem Polskiej Rady Ekumenicznej. W uznaniu zasług Księdza Biskupa Jana Szarka dla polskiego i światowego ruchu ekumenicznego oraz gorliwej służby dla Kościoła, Senat Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie w r. 2000 uhonorował go zaszczytnym tytułem doktora honoris causa.

Ks. Biskup dr Jan Szarek przeszedł na emeryturę w dniu 6 stycznia 2001 r. tzn. dokładnie w 10 rocznicę wyboru na ten urząd, pozostając jeszcze do dnia 2 kwietnia 2005 r. prezesem Diakonii Kościoła (2000-2005).

Biskup dr Jan Szarek czynnie uczestniczył w następujących konsekracjach biskupów jako współkonsekrator:

- 26 I 1992 r. w Błędowicach: Biskup Władysław Volny.
- 1 IV 1994 r. w Berlinie: Biskup Prof. Dr Wolfgang Huber.
- 29 IX 1994 r. w Sanct Petersburg: Biskup Prof. Dr Georg Kretschmar (ELKRAS).
- 28 X 1994 r. w Bratysławie: Biskup Generalny Prof. Dr Julius Filo.
- 23 IV 1995 r. w Uppsali: Biskup Martin Lind.
- 6 V 1995 r. w Görlitz: Biskup Klaus Wollenweber.
- 28 I 1996 r. w Wiedniu: Biskup Herwig Sturm.
- 27 V 2000 r. w Londynie: Biskup Walter Jagucki.

11. **Biskup Janusz Jagucki** (2001—), urodzony na Mazurach w Sorkwicach w dniu 14 lutego 1947 r. jako syn ks. Alfreda Jaguckiego i jego małżonki Agnieszki z domu Rynkiewicz. Po maturze, którą zdał w Cieszynie, w latach 1965-1970 odbywał studia teologiczne w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, gdzie w październiku 1970 r. uzyskał tytuł magistra teologii na podstawie pracy pt. *"Kościół wobec ludzi samotnych"*. W dniu 22 listopada 1970 r. wraz z ks. Emilem Gajdaczem, ordynowany został w Goleszowie przez Biskupa Prof. Dr. Andrzeja Wantulę, któremu asystował ks. radca dr Alfred Jagucki z Cieszyna i ks. konsenior Tadeusz Terlik z Goleszowa. Z dniem ordynacji wikariusz parafii w Giżycku, w latach 1973-76 jej administrator. Ponadto administrator parafii w Elku, Suwałkach (1975-85) i Rynie (1976-86). Od dnia 9 maja 1976 r. proboszcz parafii w Giżycku, diecezjalny wizytator lekcji religii oraz koordynator współpracy z zakonem Joannitów w Diecezji Mazurskiej, członek Synodu Kościoła. W dniu 4 listopada 2000 r. Synod Kościoła powierza mu urząd Biskupa Kościoła. Jego konsekracja i wprowadzenie w urząd odbyła się w Święto Epifanii, dnia 6 stycznia 2001 r. Konsekracji dokonał przechodzący na emeryturę Biskup Kościoła ks. biskup dr Jan Szarek, a współkonsekratorami byli: biskup Diecezji Tampere (od 1981 r.) Paavo Kortekangas z Finlandii, oraz rodzony brat nowego biskupa – biskup Walter Jagucki z Wielkiej Brytanii, który został konsekrowany w dniu 27 maja 2000 r. w Londynie przez szwedzkiego biskupa diecezji Linköpings stift Martina Linda (konsekrowany w dniu 23 kwietnia 1995 r. w Uppsali przez arcybiskupa – prymasa). Dalszymi współkonsekratorami byli: wszyscy biskupi diecezjalni, ks. biskup senior dr Janusz Narzyński, biskup generalny Julius Filo z Bratysławy (Słowacja) - wiceprezydent Światowej Federacji Luterńskiej, biskup Herwig Sturm z Wiednia, biskup Władysław Volny z Czeskiego Cieszyna (Czechy), oraz z Niemiec: biskup Diethard Roth z Hanoweru (SELK - Samodzielny Ewangelicko-Luterński Kościół) i biskup Klaus Wollenweber z Görlitz (Ewangelicki Kościół Śląskich Górnych Łużyc). Ks. Biskup Janusz Jagucki jest żonaty (1970) z Danutą zd. Ferek z Wisły. Oboje są rodzicami jedynej córki Katarzyny (ur. 1972 r.).

Konsekrował: biskupa Tadeusza Szurmana (2001).

Jest współkonsekratorem biskupów: Marka Izdebskiego (ref.) (2002), dr. Miloša Klátika z Bratysławy (2006), dr. Stanisława Piętaka z Czeskiego Cieszyna (2007) i austriackiego biskupa elekta ks. prof. dr. Michaela Buenkera we Wiedniu (2008)

IX. Nowe zasadnicze prawo wewnętrzne i nowy porządek konsekracji biskupa.

W dniu 31 maja 1991 r. VIII Synod Kościoła na swojej ostatniej, tzn. 11 sesji uchwalił nowe **Zasadnicze Prawo Wewnętrzne Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP.**, które weszło w życie w dniu 1 września 1991 r. Prawo to kilkakrotnie wypowiada się o urzędzie biskupa i jego wprowadzeniu w urząd.

Paragraf 75 p. 2 i 3: „uroczystego wprowadzenia w urząd dokonuje ustępujący Biskup Kościoła lub w razie jego choroby czy śmierci najstarszy ordynacją Biskup Diecezjalny w asyście pozostałych biskupów. Wprowadzenie w urząd odbywa się zgodnie z agendą i tradycją Kościoła przez modlitwę i nałożenie rąk wszystkich biskupów”.

Zgodnie z tym przepisem, jeszcze nie przyjętym przez synod Kościoła, odbyło się wprowadzenie i konsekracja ks. biskupa Jana Szarka według nowego porządku, opracowanego już do nowej Agendy przez Komisję Liturgiczną na podstawie dotychczasowego porządku agendarnego z roku 1955 oraz analogicznych porządków Kościoła fińskiego, szwedzkiego i niemieckiego, zaakceptowanego przez ks. biskupa Janusza Narzyńskiego.

Biskupi diecezjalni w Polsce.

Nowe *Zasadnicze Prawo Wewnętrzne* dokonało zmiany dotyczącej zwierzchników diecezjalnych. To, czego nie można było dokonać przed 1936 rokiem, dokonał VIII Synod Kościoła na swej 11 sesji w dniu 31 maja 1991 r. I to jest jego główną zasługą, że uchwalił nowe ZPW. Choć co prawda jest ono też niedoskonałe, to jednak w pewnych paragrafach Kościół poszedł o krok naprzód. Z punktu widzenia Kościołów luterzańskich północnej Europy, z którymi mamy braterskie kontakty, jak również z punktu widzenia ekumenicznego, jest to znaczący postęp. Już Marcin Luter, bowiem uważał, że biskup nie może być daleko od swojej owczarni, że na pewnym niewielkim terytorium powinien być jeden z duchownych, który będzie biskupem wiernych zamieszkujących na danym terytorium. Tam, gdzie jest diecezja (od słowa greckiego „diokesis” = zarząd), powinien też być biskup, biskup diecezji, czyli biskup diecezjalny i synod diecezjalny.

W luterancko-anglikańskim dialogu międzykonfesyjnym, jeśli chodzi o urząd biskupi czytamy: „*We wspólnocie anglikańskiej strzeżony jest urząd biskupi w nieprzerwanej sukcesji apostołskiej, w rodzinie luteranckiej w niektórych częściach, w innych nie. Obie rodziny kościelne opowiadają się za wypełnieniem nowych form »episkope«, które by dopasowane zostały do dzisiejszych warunków.*” A strona luterancka dodała: „*Specyficzne formy »episkope« dla luteran nie są pytaniami wiary, gdyż historyczny episkopat nie jest koniecznym warunkiem dla międzykościelnych kontaktów lub jedności Kościoła*”. Luteranscy członkowie Komisji Dialogu uznają Kościół Anglikański jako prawdziwy Kościół i jego urząd jako apostołski urząd z nieprzerwaną sukcesją apostołską, gdyż w tym Kościele prawdziwie zwiastowana jest Ewangelia i prawdziwie udzielane są sakramenty. Dla luteran nie sama nieprzerwana sukcesja apostołska jest dowodem prawdziwego Kościoła, ale tam jest prawdziwy Kościół, gdzie Słowo Boże jest czysto i wiernie zwiastowane, a sakramenty święte zgodnie z ustanowieniem Pana Jezusa są udzielane. Sukcesja apostołska może być instrumentem jedności Kościoła. Takie stwierdzenia były zawarte w dialogu z lat 1970-1972.

Natomiast w dialogu w 1987 r. Kościoły luterzańskie stwierdzają:

- „Wszystkie osoby, które wykonują ordynowany urząd »Episkope« powinny posiadać tytuł biskupa lub biskupa asystenta.

- Luteranie powinni swoje prawa kościelne tak zrewidować, aby biskupi wybierani byli na taki sam okres czasu jak proboszczowie, duchowni do specjalnych poruczeń i inni duchowni, tzn. aby ich okres urzędowania trwał aż do śmierci, emerytury, albo odejścia ze stanowiska. Zgodnie z poleceniem Synodu w Nicei ryt wprowadzenia w urząd biskupów powinien być tak zrewidowany, aby co najmniej trzech biskupów brało udział w wkładaniu rąk. W ten sposób będzie też zaznaczona kolegialność biskupów z uniwersalnym Kościołem. W spojrzeniu na przyszłą pełną wspólnotę z anglikanami powinien jeden lub więcej biskupów anglikańskich brać udział w ustanawianiu biskupa luterńskiego”. Byłby to symbol duchowej wspólnoty pomiędzy Kościołami.

Kościoły Anglikańskie stwierdzają: „Kościoły anglikańskie powinny w sprawach koniecznych dokonać rewizji swoich praw kościelnych, aby móc stwierdzić autentyczność urzędów luterzańskich. Dotyczy to istotnych rewizji praw kościelnych, aby uznać tych luteran, których biskupi nie stoją w historycznym episkopacie i tych, których zwierzchnicy wykonują urząd »episcopate«, choć nie są nazwani biskupami”. Przykładem tego może być prezes Kościoła Ewangelickiego w Westfalii ks. dr Hans-Martin Linnemann, który posiada sukcesję apostołską (przekazaną przez arcybiskupa Martii Simojoki z Finlandii), a nie posiada oficjalnie tytułu biskupa. Dalej Wspólnota Anglikańska stwierdza: „Kościoły Anglikańskie powinny zawsze zapraszać biskupów luterzańskich, aby brali udział przy święceniach i ustanawianiu biskupów anglikańskich”.

Takie są pierwsze kroki do uznania obydwu urzędów Kościoła do interkomunii i intercelebracji, jak również do pełnej wspólnoty.

W tzw. miśnieńskim oświadczeniu Kościoła Ewangelickiego Niemiec (Ewangelicko-Luterńskiego, Ewangelicko-Unijnego, Ewangelicko-Re-formowanego) z roku 1988 czytamy między innymi: „Chociaż Kościoły luterzańskie, reformowane i unijne w większości są gotowe przyjąć sukcesję biskupów jako godny znak apostołskości życia całego Kościoła, to jednak uważają, że ta specjalna forma „episcopate” nie jest koniecznym warunkiem jedności”.

W dialogu luterzańsko-metodystycznym stwierdzono, że „urząd biskupi nie jest dla obydwu tradycji istotnym znakiem Kościoła”, ale „ordynacja ma być dokonywana przez tych, którzy posiadają urząd biskupi”.

Jak z powyższego wynika, istnieje w luteranizmie, anglikanizmie i metodyzmie nieraz różne pojęcie »episcopate«, jednak wszystkie Kościoły uważają, że taki urząd musi istnieć, że może on być nawet znakiem jedności Kościoła, a na pewno służy przekazywaniu urzędu. Biorąc powyższe pod uwagę, praktykę Kościołów luterzańskich na świecie [np. w Słowacji niezależnie od biskupa generalnego są urzędy 2 biskupów dystryktów (diecezji), w krajach skandynawskich na czele każdej diecezji stoi biskup diecezjalny, w Niemczech każdy „Land” posiada swojego biskupa („Landesbischof”), na Węgrzech każda z 3 diecezji posiada swego biskupa, a jeden z nich jest jednocześnie biskupem naczelnym] oraz względy ekumeniczne, nasze nowe **Zasadnicze Prawo Wewnętrzne** z roku 1991 w paragrafie 87 p.3 oświadczyło, że „z dniem wejścia w życie niniejszego prawa przestaje istnieć w Kościele Ewangelicko-Augsburskim w RP urząd Seniora Diecezji” i nie później jak do 30 czerwca 1996 r. synody diecezjalne zobowiązane są dokonać wyborów biskupów diecezjalnych. We wszystkich polskich diecezjach dokonano wyboru biskupów diecezjalnych oraz dokonano ich konsekracji i uroczystego wprowadzenia w urząd.

Biskupi diecezjalni w Polsce.

Diecezja cieszyńska z siedzibą w Bielsku-Białej:

1. **Biskup diecezjalny: ks. bp Paweł Anweiler**, urodzony dnia 16 czerwca 1950 r. w Kaliszu, został ordynowany przez ks. biskupa Andrzeja Wantulę dnia 24 lutego 1974 r., a wybrany biskupem przez synod diecezjalny w Cieszynie dnia 24 listopada 1991 r. Konsekrowany na biskupa został w dniu 9 lutego 1992 r. w Bielsku-Białej w kościele p.w. „Zbawiciela” przez ks. biskupa Jana Szarka, ks. biskupa Dietera Knalla z Wiednia, ks. biskupa gen. Pavla Uhorskai z Bratysławy i ks. biskupa Władysława Volnego z Czeskiego Cieszyna.

Jest współkonsekratorem biskupów: Rudolfa Pastuchy (1992), Rudolfa Bażanowskiego (1992), Michała Warczyńskiego (1992), Ryszarda Bogusza (1994), Ryszarda Borskiego (1999), Janusza Jaguckiego (2001), Tadeusza Szurmana (2002), Marka Izdebskiego (2002), dr. Stanisława Piętaka (2007).

Diecezja katowicka z siedzibą w (Bytomiu – Miechowicach) Katowicach:

1. **Biskup diecezjalny (do 2001 r.): ks. bp Rudolf Pastucha**, urodzony na Śląsku Cieszyńskim w Zamarskach k. Cieszyna, dnia 16 września 1936 r., został ordynowany w Warszawie przez ks. biskupa Andrzeja Wantulę dnia 20 października 1963 r., a wybrany biskupem przez synod diecezjalny w Świętochłowicach, dnia 22 lutego 1992 r., konsekrowany zaś w dniu 17 maja 1992 r. w Katowicach przez ks. biskupa Jana Szarka, ks. biskupa Józefa Pośpiecha, ks. biskupa Pawła Anweilera i ks. biskupa Władysława Volnego. Ks. Biskup Rudolf Pastucha przeszedł w stan spoczynku z dniem 5 stycznia 2001 r.

Jest współkonsekratorem biskupów: Janusza Jaguckiego (2001), Tadeusza Szurmana (2002)

2. **Biskup diecezjalny (od 2001 r.): ks. bp Tadeusz Szurman** urodził się dnia 9 lipca 1954 r. w Simoradzu koło Skoczowa na Śląsku Cieszyńskim. Maturę zdał w Cieszynie i rozpoczął studia teologiczne w CHAT w Warszawie. Po napisaniu pracy magisterskiej i zdaniu I egzaminu kościelnego został ordynowany przez Ks. Biskupa Janusza Narzyńskiego w dniu 19 listopada 1978 r. w Golezowie, podjął pracę najpierw jako wikariusz w Świętochłowicach. Z parafią tą był związany do 1990 r., pełniąc w niej z czasem urząd proboszcza. Od 1982 do 1986 r. był duszpasterzem młodzieżowym Diecezji Katowickiej, zaś w latach 1984-1990 Ogólnopolskim Duszpasterzem Młodzieży i przewodniczącym Komisji Młodzieżowej Polskiej Rady Ekumenicznej. W latach 1989-1990 jest administratorem w Zabrze, następnie od 1993 r. jest proboszczem w Katowicach. Ks. T. Szurman był radcą diecezjalnym oraz członkiem Synodu Kościoła. Po nagłej śmierci prezesa Synodu ks. Andrzeja Hauptmana w dniu 29 marca 1998 r., Synod Kościoła obradujący w Warszawie w kwietniu 1998 r. powierzył godność prezesa Synodu Kościoła ks. radcy Tadeuszowi Szurmanowi, którą pełnił tę godność do kwietnia 2002 r., nie wyrażając zgody na dalsze kandydowanie w związku z wyborem w dniu 21 października 2001 roku przez Synod Diecezjalny Biskupem Diecezji Katowickiej. Prezesem Synodu został wybrany w dniu 5 kwietnia 2002 r. na 5 –letnią kadencję ks. radca Jan Gross proboszcz z Mikołowa (obecnie Cieszyn). Biskup elekt Tadeusz Szurman natomiast został uroczystie konsekrowany i wprowadzony w urząd biskupa diecezjalnego w Święto

Epifanii, dnia 6 stycznia 2002 roku przez ks. biskupa Janusza Jaguckiego. Współkonsekratorami byli luterkańscy biskupi diecezjalni, Ewangelicki Biskup Wojskowy, oraz Ordynariusz Polskokatolickiej Diecezji Częstochowsko – Krakowskiej, ks. biskup Jerzy Szotmiller wraz ze swoim zastępcą ks. infułatem Eugeniuszem Stelmachem. W uroczystym nabożeństwie konsekracyjnym wzięli też udział jako goście z Kościoła Rzymskokatolickiego: ks. arcybiskup metropolita dr Damian Zimoń z Katowic i ks. biskup Adam Śmigielski z Sosnowca, którzy jednak nie nakładali rąk.

Biskup Tadeusz Szurman jest współkonsekratorem następujących biskupów:

* Biskupa Marka Izdebskiego, zwierzchnika Kościoła Ewangelicko – Reformowanego w Polsce, w dniu 5 października 2002 r.

* Biskupa Petera Gancs, biskupa południowej diecezji Kościoła luterkańskiego na Węgrzech, w dniu 6 września 2003 r. w Bekescsaban,

* Biskupa Hansa Jörga Voigt'a, biskupa Samodzielnego Kościoła Ewangelicko – Luterkańskiego w Niemczech (SELK) w dniu 24 czerwca 2006 r. w Hannoverze.

* Biskupa dr. Stanisława Piętaka, biskupa Śląskiego Kościoła Ewangelickiego A.W. w dniu 7 stycznia 2007 r.

Diecezja mazurska z siedzibą w Olsztynie

Biskup diecezjalny: ks. bp Rudolf Bażanowski, urodzony na Śląsku Cieszyńskim dnia 6 lutego 1953 r., został ordynowany w Goleszowie przez ks. biskupa Janusza Narzyńskiego dnia 19 listopada 1978 r., a wybrany biskupem przez synod diecezjalny w Olsztynie dnia 30 listopada 1991 r. pod przewodnictwem ks. rady Jana Grossa. Biskup – elekt Rudolf Bażanowski został konsekrowany i wprowadzony w urząd również w Olsztynie w dniu 21 marca 1992 r. przez ks. biskupa Jana Szarka, ks. biskupa Pawła Anweilera i ks. biskupa Michała Warczyńskiego.

- Biskupa Janusza Jaguckiego, dnia 6 stycznia 2001 r.,
- biskupa Marka Izdebskiego, dnia 5 października 2002 r.,

Diecezja pomorsko-wielkopolska z siedzibą w Sopocie

Biskup diecezjalny ks. bp Michał Warczyński, urodzony dnia 4 lutego 1945 r., został ordynowany w Sopocie dnia 18 kwietnia 1971 r. przez ks. biskupa Andrzeja Wantulę. Wybrany został biskupem przez synod diecezjalny w Toruniu, dnia 23 listopada 1991 r., a konsekrowany w dniu 7 marca 1992 r. w Sopocie przez ks. biskupa Jana Szarka, ks. biskupa Kalevi Toiviainen - biskupa diecezji Mikkeli w Finlandii (konsekr. 1978) i ks. biskupa Pawła Anweilera.

Biskup Michał Warczyński jest współkonsekratorem biskupów:

* Biskupa Rudolfa Bażanowskiego, dnia 21 marca 1992 r.

* Biskupa Janusza Jaguckiego, dnia 6 stycznia 2001 r.

* Biskupa Jonasa Viktorasa Kalvanasa, jnr (1948-2003) konsekrowanego dnia 29 VII 1955 r. w Taurage (Litwa), zmarłego nagle w dniu 25 IV 2003 r. w Taurage.

* Biskupa Marka Izdebskiego, dnia 5 października 2002 r.

* Biskupa Mindaugasa Sabutisa (28) w dniu 12 VI 2004 r. w Taurage (Litwa).

Diecezja warszawska z siedzibą (w Warszawie) w Łodzi.

1. **P.o. Biskup diecezjalny: ks. senior Jan Walter**, urodzony w Kaliszu dnia 6 grudnia 1934 r., został ordynowany dnia 13 lipca 1958 r. przez ks. seniora Woldemara Gastpary'ego, prezesa Synodu Kościoła. Zgromadzenie diecezjalne diecezji warszawskiej w dniu 17 listopada 1979 r. wybrało ks. Jana Waltera seniorem diecezji warszawskiej. Instalowany został przez ks. biskupa Janusza Narzyńskiego zwierzchnikiem diecezji warszawskiej w kościele św. Trójcy w Warszawie w dniu 18 maja 1980 r. Ks. senior Jan Walter zmarł nagle w Warszawie w wieku 60 lat w dniu 28 stycznia 1995 r. i pochowany został na cmentarzu luterańskim przy ul. Młynarskiej.
2. **Biskup diecezjalny: ks. bp Mieczysław Cieślak**, urodził się w dniu 28 marca 1950 r. Po studiach teologicznych w CHAT w Warszawie został wraz z ks. Romanem Dordą ordynowany w dniu 2 września 1973 r. w kościele ap. Piotra i Pawła w Wiśle na księdza ewangelickiego przez ks. biskupa prof. dr. Andrzeja Wantułę. Po odbyciu wikariatu został proboszczem w Pabianicach, a następnie proboszczem parafii św. Mateusza w Łodzi. Wybrany przez Synod Diecezjalny w dniu 16 marca 1996 r. biskupem diecezjalnym Diecezji Warszawskiej został w dniu 1 maja 1996 r. konsekrowany na biskupa w kościele św. Mateusza w Łodzi przez biskupa Jana Szarka. Współkonsekratorami byli: biskup Tord Harlin, biskup pomocniczy Arcybiskupa Uppsali, oraz ks. biskup Ryszard Bogusz, obecni biskupi diecezjalni oraz ks. biskup Zdzisław Tranda z Kościoła Ewangelicko – Reformowanego w RP. W nabożeństwie wzięli także udział przedstawiciele Oddziału PRE: ks. arcybiskup Szymon z Kościoła Prawosławnego i Ks. Biskup Włodzimierz M. Jaworski z Kościoła Starokatolickiego Mariawitów, lecz nie nakładali rąk na głowę elekta. Synod Kościoła w kadencji biskupiej biskupa Janusza Jaguckiego, powierzył biskupowi M. Cieślakowi stanowisko zastępcy Biskupa Kościoła. Biskup Mieczysław Cieślak jest wykładowcą Nowego Testamentu w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie.

Jest współkonsekratorem biskupów:

- Ryszarda Borskiego (1999),
- Janusza Jaguckiego (2001),
- Tadeusza Szurmana (2002),
- Marka Izdebskiego (2002),

Diecezja wrocławska z siedzibą we Wrocławiu

1. **Biskup diecezjalny: ks. bp Józef Pośpiech**, urodził się dnia 16 listopada 1930 roku w Woroninie, powiat Kędzierzyn - Koźle. Studia teologiczne odbył na Wydziale Teologii Ewangelickiej Uniwersytetu Warszawskiego, a po jego wyodrębnieniu z Uniwersytetu w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie.

Dnia 11 lipca 1954 roku został ordynowany w Zabrzu przez biskupa Karola Kotulę na księdza Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego i tam także rozpoczął swą służbę duszpasterską. W późniejszym okresie przeniesiony został do Diecezji Wrocławskiej, gdzie pracował jako proboszcz w parafiach: Wałbrzych, Zielona Góra, oraz jako administrator parafii: Gorzów

Wielkopolski i Żary. Od dnia 31 maja 1981 roku pełnił urząd Seniora – zwierzchnika Diecezji Wrocławskiej. Był członkiem Synodu Kościoła, wielu komisji synodalnej, a przede wszystkim członkiem Konsystorskiej Komisji Egzaminacyjnej. Należał do grona najlepszych teologów luterańskich, o głębokiej nie tylko wiedzy teologicznej, ale i wiary. Po wprowadzeniu nowego Zasadniczego Prawa Wewnętrznego, ks. senior Józef Pośpiech został jednomyślnie wybrany przez syn diecezjalny pierwszym biskupem Diecezji Wrocławskiej w dniu 23 listopada 1991 r. Jego konsekracja biskupia odbyła się w Zielonej Górze, dnia 11 kwietnia 1992 r. przez ks. biskupa Jana Szarka, ks. biskupa Joachima Rogge — biskupa Kościoła Ewangelickiego Śląskich Górnych Łużyc z Görlitz (Niemcy) i ks. biskupa Rudolfa Bażanowskiego. Ks. biskup Józef Pośpiech na wniosek Biskupa Kościoła, zgodnie z par. 81 p. 1 ZPW, został wybrany przez Synod Kościoła w dniu 22 listopada 1992 r. zastępcą Biskupa Kościoła. Po 40 latach służby duszpasterskiej, w tym 38 lat w diecezji wrocławskiej, ks. biskup Józef Pośpiech z dniem 30 czerwca 1994 r. ze względu na ciągle pogarszający się stan zdrowia przeszedł w stan spoczynku. W dniu 18 września 2003 r. nieoczekiwanie odszedł do swego Pana i pochowany został na cmentarzu komunalnym w Zielonej Górze.

Był współkonsekratorem biskupów:

- bp Rudolfa Pastuchy (1992),
- bp Ryszarda Bogusza (1994).

3. **Biskup diecezjalny: ks. bp Ryszard Bogusz**, urodził się dnia 2 marca 1951 r. w Bielsku-Białej, gdzie ukończył szkołę średnią w roku 1970. Po maturze podjął studia teologiczne w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie. Pracę magisterską obronił w roku 1975, a dnia 11 czerwca 1976 r. został ordynowany na księdza ewangelickiego przez ks. biskupa Janusza Narzyńskiego. Tego samego roku rozpoczął wikariat we wrocławskiej parafii Opatrzności Bożej u ówczesnego seniora Diecezji Wrocławskiej - ks. Waldemara Lucera. W 1981 roku został administratorem, a w 1992 r. proboszczem parafii Opatrzności Bożej. I Synod diecezjalny na IV sesji w dniu 4 czerwca 1994 r. wybrał go biskupem diecezjalnym. Jego uroczysta konsekracja i objęcie urzędu biskupiego odbyło się, dnia 1 października 1994 r. w kościele Opatrzności Bożej we Wrocławiu. Uroczystości przewodniczył Zwierzchnik Kościoła ks. biskup Jan Szarek. Współkonsekratorami byli: ks. biskup – senior Józef Pośpiech i ks. biskup Joachim Rogge z Görlitz w Niemczech. Ręce wkładali także biskupi diecezjalni: Paweł Anweiler, Michał Warczyński, Rudolf Bażanowski, senior Jan Walter, oraz po raz pierwszy goście ekumeniczni przekazali przez włożenie swoich rąk „*ekumeniczną sukcesję apostolską*”. Byli to biskupi Wiesław Skołucki i Zygmunt Koralewski z Kościoła Polskokatolickiego (Starokatolickiego Utrechtu), oraz arcybiskup Jeremiasz z Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, oraz biskup rzymskokatolicki J.T. z Wrocławia, który reprezentował kardynała Henryka Gulbinowicza.

Ks. bp R. Bogusz jest przewodniczącym Wrocławskiego Oddziału Polskiej Rady Ekumenicznej, od 3 kwietnia 2005 r. prezesem Diakonii Kościoła, przewodniczącym Synodalnej Komisji ds. środków masowego przekazu, członkiem Rady Fundacji Krzyżowa dla europejskiego porozumienia, członkiem fundacji charytatywnej Wrocław – Dortmund, jak również fundacji „Ręce rękoma”, członkiem Kuratorium Stowarzyszenia na Rzecz Popierania Ekumenicznego Centrum Europy we Frankfurcie nad Odrą. Biskup Bogusz jest inicjatorem wielu polsko-niemieckich kontaktów partnerskich, przede wszystkim partnerstwa pomiędzy Diecezją Wrocławską Kościoła Ewangelickiego a Ewangelickim Kościołem Śląskich Górnych Łużyc (obecnie: Kościoła Ewangelickiego

Berlin – Brandenburg – Śląskich Górnych Łużyc). Jest on także kuratorem polskiej sekcji Międzynarodowego Towarzystwa Bonhoefferowskiego. Został wielokrotnie odznaczony m.in. jako zasłużony dla miasta i województwa wrocławskiego. Biskup Bogusz jest laureatem nagrody Brata Alberta.

Jest współkonsekratorem biskupów:

- bp Mieczysława Cieślara (1996),
- bp Ryszarda Borskiego (1999),
- bp Janusza Jaguckiego (2001),
- bp Tadeusza Szurmana (2002),
- bp Marka Izdebskiego (2002).

Ewangelicki Biskup Wojskowy: ks. biskup generał Ryszard Borski,

Urodzony w dniu 26 maja 1960 r. w Węgierskiej Górcie na Śląsku. Po ukończeniu studiów teologicznych w Warszawie i w Bonn, został razem z ks. Janem Byrtem w dniu 3 lipca 1988 r. w Wiśle ordynowany na księdza ewangelickiego przez ks. biskupa dr. Janusza Narzyńskiego. Po odbyciu wikariatu został proboszczem parafii św. Krzysztofa we Wrocławiu. Był sekretarzem Rady Synodalnej X Synodu Kościoła. Tenże X Synod Kościoła na 5 sesji w dniach 10 i 11 kwietnia 1999 r. dokonał zmiany ZPW, tworząc urząd Ewangelickiego Biskupa Wojskowego. Zgodnie z prawem Konsystorz w tajnym głosowaniu dokonał wyboru Ewangelickiego Biskupa Wojskowego w osobie ks. Ryszarda Borskiego, proboszcza kościoła św. Krzysztofa we Wrocławiu. W dniu 27 czerwca 1999 r. został konsekrowany przez ks. biskupa Jana Szarka przy współudziale ks. biskupa Mieczysława Cieślara i ks. biskupa Ryszarda Bogusza, oraz pozostałych biskupów, w tym także ks. biskupa Zdzisława Trandy z Kościoła Ewangelicko – Reformowanego w RP i ks. biskupa Edwarda Puśleckiego z Kościoła Ewangelicko – Metodystycznego w RP.

Jest współkonsekratorem biskupów:

- bp Janusza Jaguckiego (2001),
- bp Tadeusza Szurmana (2002),
- bp Marka Izdebskiego (2002).

KOMPETENCJE I ZADANIA LUTERAŃSKIEGO BISKUPA DIECEZJALNEGO W POLSCE

Wprowadzając urząd biskupa z sukcesją apostołską także w diecezji, nowe *Zasadnicze Prawo Wewnętrzne* uchwalone podczas XI sesji VIII Synodu Kościoła w dniu 31 maja 1991 r. w Wiśle Jaworniku, które weszło w życie Kościoła w dniu 1 września 1991 r. określiło kompetencje i zadania biskupa diecezjalnego. Oprócz wielu zadań administracyjnych, biskup diecezjalny ma wszystkie uprawnienia wynikające z ordynacji biskupiej, a mianowicie:

1. Czuwanie nad życiem religijnym i kościelnym diecezji.
2. Ordynowanie duchownych oraz poświęcanie miejsc kultu na terenie swojej diecezji na podstawie porozumienia z Biskupem Kościoła.

3. Odbywanie wizytacji w parafiach, nadzorowanie nauczania kościelnego oraz dokonywanie kontroli ksiąg i dokumentów parafialnych.

4. Instalowanie proboszczów i wprowadzanie w urzędowanie katechetów, ewangelistów i rad parafialnych (Par. 52, p. 1.2.5.6.).

Paragraf 82 powiada, że w razie śmierci Biskupa Kościoła, najstarszy ordynacją biskup diecezjalny przewodniczy konferencji biskupów, oraz zwołuje konferencję księży i katechetów celem wytypowania kandydatów na urząd nowego Biskupa Kościoła. Z chwilą wakansu wszystkie funkcje Biskupa Kościoła sprawuje ten z biskupów diecezjalnych, który jest jego zastępcą. On też w razie śmierci Biskupa Kościoła przewodniczy uroczystości konsekracyjnej lub wprowadzenia w urząd nowego Biskupa Kościoła, czy też biskupa diecezji, przy czynnym udziale wszystkich biskupów diecezjalnych i innych obecnych biskupów.

Reasumując to wszystko, co mogliśmy powiedzieć o historii episkopatu luterańskiego w Polsce i jego sukcesji apostolskiej, stwierdzamy, że sukcesja apostolska naszych biskupów nie może być kwestionowana, a swoje źródło ma głównie w Uppsali, a może i w Utrechcie. W ten sposób czujemy się jako luteranie związani w jedną rodzinę luterańską, posiadającą wszędzie ten sam urząd, niezależnie, czy to jest urząd przekazany przez sukcesję prezbiterką, jak było dawniej, czy też przez sukcesję episkopalną. Cieszymy się też z tego, że tę sukcesję urzędu mogliśmy nie tylko otrzymać za pośrednictwem różnych Kościołów Chrześcijańskich, ale i przekazać za pośrednictwem naszych biskupów także innym Kościołom, w tym także Kościołowi Ewangelicko – Reformowanemu w Polsce, a ten Kościół także litewskiemu Kościołowi Reformowanemu.

KOŚCIÓŁ EWANGELICKO – REFORMOWANY W POLSCE

Jak już zostało powyżej stwierdzone, Kościół Ewangelicko – Reformowany w Polsce należy do tych nielicznych Kościołów (Słowacja, Węgry, Rumunia), które posiadają urząd biskupi. Biskupami w Polsce byli dotąd: biskup dr Jan Niewieczera, długoletni prezes Polskiej Rady Ekumenicznej i biskup Zdzisław Tranda, również prezes Polskiej Rady Ekumenicznej. Ze względu na przejście w stan spoczynku biskupa Zdzisława Trandy, Synod Kościoła Ewangelicko – Reformowanego w RP wybrał w maju 2002 r. biskupem Kościoła ks. Marka Izdebskiego ordynowanego w dniu 5 kwietnia 1987 r. na księdza ewangelicko - reformowanego przez ks. biskupa Zdzisława Trandę w asyście ks. seniora Jana Waltera (lut.) i innych księży asystentów.

Ks. biskupa – elekta Marka Izdebskiego instalował w sobotę, dnia 5 października 2002 r. w kościele ewangelicko – reformowanym w Warszawie przy Alei Solidarności: odchodzący w stan spoczynku reformowany biskup Zdzisław Tranda w asyście ks. biskupa Janusza Jaguckiego (lut.) i ks. biskupa dr. Edwarda Puśleckiego (met.) Było to wielkie wydarzenie ekumeniczne, tymbarziej, że oprócz zwierzchnika naszego Kościoła w obrzędzie nakładania rąk po raz pierwszy brali czynny udział: wszyscy luterańscy biskupi diecezjalni w Polsce, oraz biskup wojskowy, wraz z emerytowanym biskupem Kościoła, biskupem – seniorem dr. Janem Szarkiem (Biskup dr Janusz Narzyński był gościem, ale nie brał udziału w nakładaniu rąk), oraz z prezesem Synodu ks. Janem Grossem, a także z aktualnym prezesem Polskiej Rady Ekumenicznej arcybiskupem Jeremiaszem z Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego.

Ks. biskup Marek Izdebski wraz z biskupami reformowanymi z Węgier i Niemiec w dniu 28 sierpnia 2004 r. „ordynowali” (*konsekrowali*) wybranego przez Synod Kościoła w dniu 27 czerwca 2004 r. na biskupa (superintendenta) Litwy ks. Rimasa Mikaluska, pastora w Birzainach, który studiował w Polsce w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie i tym samym zna dobrze język polski. Kościół Reformowany na Litwie liczy około 7000 wiernych, 7 zborów i 8 duchownych.

Aktualne Prawo Wewnętrzne Kościoła Ewangelicko – Reformowanego w Polsce tak przedstawia obowiązki i zadania reformowanego biskupa (dawniej Superintendenta) Kościoła:

Art. 63

Do obowiązków biskupa należy również:

1. udział w pracach Prezydium Synodu i konsystorza,
2. opieka nad kandydatami na duchownych,
3. ordynowanie duchownych, diakonów i wprowadzanie w urząd kaznodziejów świeckich,
4. wprowadzanie w urząd członków konsystorza,
5. coroczne wizytowanie parafii,
6. opiniowanie wydawnictw o treści religijnej,
7. przedstawianie Synodowi rocznych sprawozdań,
8. nadzór nad nauczaniem religii,
9. przedstawianie Synodowi i konsystorzowi wniosków konferencji duchownych.

Art. 64

Za działalność w Kościele biskup odpowiada jedynie przed Synodem.

Art. 65

Zastępcą biskupa jest z urzędu radca duchowny konsystorza, który sprawuje tę funkcję zwłaszcza w razie choroby lub dłuższej nieobecności biskupa. W przypadku jego rezygnacji lub śmierci zastępstwo trwa do chwili dokonania wyboru przez Synod.

Art. 66

Biskup systematycznie, co najmniej cztery razy w roku zwołuje konferencję duchownych, w której biorą udział wszyscy duchowni. Zadaniem konferencji jest:

1. omawianie spraw duszpasterskich, teologicznych, naukowych i zawodowych,
2. omawianie aktualnych problemów moralnych i społecznych,
3. przygotowywanie opinii duchownych w sprawach dotyczących działalności Kościoła,
4. przedstawianie konsystorzowi propozycji w sprawie obsady oraz obsługi duszpasterskiej zborów i diaspory,
5. zgłaszanie kandydatów na biskupa, prezesa i radców konsystorza.

ZAKOŃCZENIE

Jeszcze raz pragnę podkreślić, że „*vocatio*” należy do „*consecratio*”, a „*consecratio*” w zasadzie nie może być przekazane bez „*vocatio*”. Dobrze jest, gdy jedno zostaje z drugim ściśle związane. Z przekazywaniem urzędu *przez modlitwę i włożenie rąk* musi być złączona przede wszystkim sukcesja wiary apostołskiej. Ważniejsza, bowiem od sukcesji urzędu jest sukcesja wiary apostołskiej, wierne trzymanie się jej, a więc Ewangelii, objaśnionej w trzech powszechnych starochrześcijańskich wyznaniach wiary: apostołskim, nicejsko-konstantynopolitańskim i atanazjańskim [ŚE 980 -982].

Tu zawarta jest prawdziwa wiara „*katolicka*” (powszechna), we właściwym tego słowa znaczeniu przyjęta przez Reformację, dzięki której tworzymy „*jeden, święty, powszechny i apostołski Kościół*”.

* * *

Powyższy artykuł zamieszczony na str. 63 - 86 w Księdze Pamiątkowej p.t. „Dosyć masz, gdy masz łaskę moją”, dedykowanej ks. biskupowi dr. Januszowi Narzyńskiemu z okazji 65 rocznicy urodzin w dniu 14 marca 1993 r., został na podstawie nowszej literatury i dostępnych nowych źródeł i wydarzeń przez autora w dniu 14 czerwca 2005 r., 29 listopada 2005 r., 17 sierpnia 2006 r., 5 października 2006 r., 27 stycznia 2007 r. i dnia 22 lutego 2008 r. uzupełniony, poprawiony, zmieniony i uaktualniony. Opracowanie to nie pretenduje jednak do pracy naukowej, lecz bardziej praktycznej, a autor zdaje sobie sprawę z tego, że nie wszystko zostało w niej uwzględnione.

Ks. Jan Gross

**SZWEDZKA SUKCESJA APOSTOLSKA
SPIS BISKUPÓW DIECEZJI VÄSTERÅS
(VÄSTERÅS STIFT)
KOŚCIOŁA LUTERAŃSKIEGO SZWECJI
Biskopar genom tiderna**

Biskop Claes-Bertil Ytterberg är den 65:e biskopen i Västerås stift.

Nedan följer en lista över biskopar i Västerås stift från 1200-talet och under vilka de år de verkade. Det fanns ett antal biskopar även under 1100-talet, men dessvärre är deras namn okända.

1. Robertus	1219-1225
2. Magnus	1232-1258
3. Carolus	1258-1283
4. Petrus	1284-1299
5. Öiarus	1299
6. Haquinus	1299-1300
7. Nicolaus Catilli	1300-1308
8. Israel Erlande	1309-1328
9. Egislus Birgeri	1329-1352
10. Magnus Augustini	1353-1369
11. Laurentius Boberg	1370
12. Mathias Laurentii	1371-1379
13. Hartlevus Hartlevi	1379-1383
14. Benottenrici Korp	1383-1394
15. Nicolaus	1395-1403
16. Andreas Johannis	1403
17. Petrus Ingevasti	1403-1414
18. Ingemarus Ingevaldi	1414
19. Nafno Johannis Gyrstinge	1414-1421
20. Olaus Jacobi Knob	1421-1442
21. Achatius Johannis	1442-1453
22. Petrus Mathiae de Vallibus	1453-1454
23. Olaus Gunnari	1454-1461
24. Benedictus Magi	1461-1462
25. Birgerus Magi	1462-1464
26. Ludechinus Abelis	1465-1487

27. Olaus Andreae de Vallibus	1487-1501
28. Otto Olavi (Svinhufvud)	1501-1522
29. Petrus Jacobi Guti (Sunnanväder)	1523
30. Petrus Magni	1523-1534
31. Henricus Johannis	1534-1556
32. Petrus Andreae Niger	1557-1562
33. Johannes Nicolai Ofeegh	1562-1574
34. Erasmus Nicolai Arbogensis	1574-1580
35. Petrus Benedicti Ölandus	1583-1588
36. Olaus Stephani Bellinus	1589-1606
37. Nicolaus Petri	1606
38. Olaus Stephani Bellinus	1589-1618
39. Johannes Johannis Rudbeckius	1619-1646
40. Olavus Laurentii Laurelius	1647-1670
41. Nicolaus Johannis Rudbeckius	1670-1676
42. Johannes Petri Brodinus	1677-1680
43. Carolus Carlson	1680-1708
44. Petrus Malmberg	1708-1710
45. Matthias Iser	1711-1725
46. Sven Cameen	1725-1729
47. Nils Barchius	1731-1733
48. Andreas Kallsenius	1733-1750
49. Samuel Troilius	1751-1760
50. Lars Benzelstierna	1760-1800
51. Johan Gustaf Flodin	1800-1808
52. Eric Waller	1809-1811
53. Gustaf Murray	1811-1825
54. Sven Wijkman Casparsson	1829-1839
55. Gustaf Nibelius	1839-1849
56. Christian Fahlcrantz	1849-1866
57. Carl Olof Björling	1866-1884
58. Gottfrid Billing	1884-1898
59. Johan August Ekman	1898-1900
60. Nils Lövgren	1900-1920
61. Einar Billing	1920-1939
62. John Cullberg	1940-1962
63. Sven Silén	1962-1975

64. Arne Palmqvist	1975-1988
65. Claes-Bertil Ytterberg	1988-

SPIS ARCYBISKUPÓW ARCHIDIECEZJI UPPSALA (UPPSALA STIFT) SZWEDZKIEGO KOŚCIOŁA EWANGELICKO-LUTERAŃSKIEGO.

Ärkebiskopslängd

Ärkebiskop Anders Wejryd är nummer 69 i den obrutna längden av ärkebiskopar sedan Sverige blev en egen kyrkoprovin.

Anders Wejryd är den förste ärkebiskopen som utses av kyrkan själv. Före relationsförändringen med staten år 2000 utsågs alla biskopar av regeringen.

Innan Anders Wejryd blev ärkebiskop var han biskop i Växjö (1995-2006). Konsekrowany przez ARCYBISKUPA Gunnara Wemana (1993-1997) w roku 1995.

Ärkebiskopslängd

Katoliccy biskupi:

Stephanus 1164-1185

Johannes 1185-1187

Petrus 1187-1197

Olavus Lambatunga 1198-1206

Valerius 1207-1219

Olavus Basatömer 1224-1234

Jarlerius 1236-1255

Laurentius 1257-1267

Fulco Johannis 1274-1277

Jacobus Israelis 1278-1281

Magnus Boethii 1285-1289

Johannes 1290-1291

Nicolaus Allonis 1295-1305

Nicolaus Katilli 1308-1314

Olavus Beronis 1315-1332

Petrus Philippi 1332-1341

Hemmingus Nicolai 1342-1351

Petrus Thyrgilli 1351-1366

Birgerus Gergorii 1367-1383

Henricus Karoli 1383-1408

Johannes Gerechini 1408-1422

Johannes Haquini 1422-1432

Olavus Laurentii 1432-1438

Nicolaus Ragvaldi 1438-1448

Jöns Bengtsson Oxenstierna 1448-1467

Jacob Ulvsson 1469-1515

Gustav Trolle 1515-1521

Johannes Magnus 1523-1528

Luterańscy biskupi:

Laurentius Petri Nericius 1531-1573 konsekrowany przez 30 katolickiego biskupa diecezji VÄSTERÅS.

Laurentius Petri Gothus 1574-1579

Andreas Laurentii Björnram 1583-1591

Abraham Andreae Angermannus 1594-1599

Nicolaus Olai Bothniensis 1599-1600

Olaus Martini 1601-1609

Petrus Kenicius 1609-1636

Laurentius Paulinus Gothus 1637-1646

Johannes Canuti Lenaeus 1647-1669

Laurentius Stigzelius 1670-1676

Johannes Baazius dy 1677-1681

Olaus Swebilius 1681-1700

Eric Benzelius 1700-1709

Haquin Spengel 1711-1714

Matthias Steuchius 1714-1730
Johannes Steuchius 1730-1742
Eric Benzelius dy 1742-1743
Jacob Benzelius 1744-1747
Henric Benzelius 1747-1758
Samuel Troilius 1758-1764
Magnus Beronius 1764-1775
Carl Fredric Mennander 1775-1786
Uno von Troil 1786-1803
Jacob Axelsson Lindblom 1805-1819
Carl von Rosenstein 1819-1836
Johan Olof Wallin 1837-1839
Carl Fredrik af Wingård 1839-1851
Hans Olof Holmström 1852-1855
Henrik Reuterdaahl 1856-1870
Anton Niklas Sundberg 1870-1900
Johan August Ekman 1900-1913
Nathan Söderblom 1914-1931
Erling Eidem 1931-1950
Yngve Brilioth 1950-1958

Gunnar Hultgren 1958-1967
Ruben Josefson 1967-1972
Olof Sundby 1972-1983
Bertil Werkström 1983-1993
Gunnar Weman 1993-1997
KG Hammar 1997-2006
Anders Wejryd 2006-